

AB BANKACILIK BIRLIGINE DOGRU ÖNEMLİ BİR ADIM:

TEK DENETİM MEKANİZMASI

İKV Uzmanı *Sema Gençay Çapanoğlu*

Küresel finansal krizi takiben ortaya çıkan Euro Bölgesi borç krizi tek para birimi için uzun vadede daha iyi yönetim, daha derin bir ekonomik ve parasal birliğin gereğini ve önemini ortaya koydu. Finansal ve ekonomik kriz, aynı zamanda tek para biriminin, tek pazarın bütünlüğünün finans piyasalarının bölünmüşlüğü nedeniyle tehlikeye girebileceğini gösterdi. Birliğin finansal istikrarının korunması ve finansal piyasaların bütünleşmesinin büyüme ve refaha olumlu katkı sağlaması için, denetim sorumlğunun da bütünleştirilmesi ve geliştirilmesinin gereği ortaya çıktı. Bu gelişmeler doğrultusunda AB'de bankacılık birliğinin sağlanması önemli bir hedef olarak belirlenmiş durumda. 2010'da yapılan düzenlemeler AB'de finansal sistemin denetiminde önemli bir iş birliği ve tek düzene dayalı kurallar getirilmesine katkıda bulundu. Ancak, bankaları doğrudan ve tek elden denetleyecek bir mekanizma eksik bulunuyordu. Yeni bankacılık denetim mekanizmasında Avrupa Merkez Bankası'nın (AMB), kurumlar ile iş birliği halinde, ancak onların görev alanlarına girmeden denetim

faaliyetini sürdürmesi öngörüldü. Avrupa Bankacılık Kurumu ise denetimde bütünlük ve tutarlılık sağlanmasına yönelik teknik standartlar geliştirmekle görevlendirildi.

BANKACILIK ALANINDA TEK DENETİM MEKANİZMASI

Geçen yıl Ekim ayında AB Konseyi tarafından kabul edilen Tek Banka Denetim Mekanizması Avrupa Bankacılık Birliği alanında atılmış önemli bir adım niteliğini taşıyor. Tek Denetim Mekanizması AB'de finansal sistemin güçlendirilmesi, sistemdeki zayıflıkların önceden tespit edilmesi ve önceden önlem alınması için tasarlandı. Mekanizmanın aynı zamanda, üye ülkelerin bütçeleri ve bankalar arasında birtakım kanuni olmayan bağlantıların ortadan kaldırılmasına da yardımcı olması amaçlanıyor. Tek Denetim Mekanizması, AMB ve üye devletlerin denetleme kurumlarından oluşuyor. Tek Denetim Mekanizması Euro

Bölgesi'nin tamamı ve Euro Bölgesi dışında sisteme katılmayı kabul eden AB üye devletlerini kapsayacak. AMB'nin, Euro Bölgesi bankaları üzerinde ulusal denetim kurumlarıyla yakın iş birliği halinde doğrudan denetim yetkisi bulunacak. AMB, Tek Denetim Mekanizması'nın işleyişinden sorumlu olacak ve ilgili mevzuatın yürürlüğe girmesinden 12 ay sonra denetleme görevini yerine getirmeye başlayacak. Mekanizma kapsamında geçen yıl ekim ayında iki tüzük kabul edilerek yayınlandı. Bunlardan biri¹ AMB'ye denetim görevleri tevdi ederken diğer tüzük², halen faaliyette olan Avrupa Bankacılık Kurumu'na ilişkin düzenlemede değişiklik getiriyor. Böylece Avrupa Bankacılık Kurumu'nun işleyişine ilişkin yeni kurallar da Tek Denetim Mekanizması kapsamında yürürlüğe girecek.

AMB yeni düzenlemelerle, Euro Bölgesi'nin tüm bankalarını ve bankacılık birliğine katılmayı kabul eden diğer üye devletlerin bankalarını denetleme yetkisine sahip olacak. Söz konusu düzenlemelerle sadece AB bankaları ve Euro Bölgesi finansal istikrarı değil, aynı zamanda ekonomik bütünleşme de güçlendiriliyor. Tek Denetim Mekanizması'na ilişkin kabul edilen mevzuat AMB'nin yönetim ve sorumluluklarına ilişkin düzenlemeler de getiriyor.

Para politikası hedefleri ve ihtiyati denetim arasındaki menfaat çatışmasının önlenmesi amacıyla AMB'nin parasal görevleri yeni denetim görevlerinden kesin bir biçimde ayrılacak.

Bu amaçla AMB bünyesinde bir denetim kurulu oluşturulacak. Tek Denetim Mekanizması'na katılmak isteyen Euro Bölgesi üyesi olmayan AB üye devletleri yakın iş birliği içinde bunu gerçekleştirebilecek. Bu ülkeler AMB'nin denetim kurulunda tam ve eşit oy hakkına sahip olacaklar. Ulusal denetim kurumları, tüketicinin korunması, kara para aklamanın önlenmesi, ödeme hizmetleri, üçüncü ülke bankaları gibi AMB'nin görev alanı dışında olan işlerden sorumlu olmaya devam edecek. Avrupa Bankacılık Kurumu bankacılık alanında düzenlemeleri gerçekleştiren tek kurum olmayı ve denetleme uygulamalarında birlik ve tutarlılığın sağlanması alanındaki yetkilerini sürdürecektir.

TEK BANKA ÇÖZÜMLEME MEKANİZMASI

Bankacılık birliğinin bir bileşeni de Tek Banka Çözümleme Mekanizması. Bu mekanizma bankaların borçlarının tavsiyesi için yeniden yapılandırılmasına yönelik ortak bir çerçeve oluşturulmasını öngörüyor. Mekanizmanın kurulmasına ilişkin çalışmalar devam ediyor. Hâlihâzırda Avrupa İstikrar Mekanizması üye devletlerin hazineleri

aracılığıyla zor durumdaki bankaların sermayelendirilmesine katkıda bulunuyor. Ancak, doğrudan sermayelendirmenin sağlanması halinde geçmişte borç krizinde ödeme güclüğü içindeki bankalar ve bunları finanse etmek zorunda kalan üye devletler arasındaki kısır döngü de kırılmış olacak. AB çapında tasarlanan söz konusu banka çözümleme mekanizması çerçevesiyle, ulusal çözümleme kurumlarına, bankalar ve yatırım şirketlerinin borç krizine girmelerinin ilk aşamada önlenmesi için gerekli tüm araçlar verilecek bankaların toparlanma ve çözümleme planlarına sahip olması sağlanacak.

Söz konusu araçlar gerektiğinde erken aşamada kullanılacak. İlk aşamada, örneğin, belirli bir süre için sorunlu bir bankanın yönetimine özel bir yöneticinin atanması, sorunun giderilememesi ve kötüye gitmesi halinde tüm üye devletlerde ulusal kurumların ortak araçlar ve bir plan dâhilinde düzenli bir şekilde bankanın tasfiyesi ve kurtarma mekanizmasının işletilmesi öngörülüyor. Böylece mekanizma kapsamında, tasfiye halindeki bankanın kamu fonlarına başvurmadan temel faaliyetlerini sürdürmesi; aynı zamanda kritik öneme sahip faaliyetlerini durdurmadan ve finansal sisteme zarar vermeden borçlarını ve sorunlu yapılarını düzenlemesi öngörülüyor.

AB Konseyi 19 Aralık 2013 tarihinde

Tek Banka Çözümleme Mekanizması'na ilişkin genel yaklaşımı kabul etti.

Avrupa Parlamentosu'yla görüşmeler bu yılın başlarında başlayacak ve 2014'te sonuçlandırılmaya çalışılacak. Konunun parasal boyutu göz önüne alındığında, süreç uzun ve zorlu olacağı benziyor.

¹ Council Regulation (EU) No 1024 of 15 October 2013 conferring specific tasks on the European Central Bank concerning policies relating to the prudential supervision of credit institutions

² Regulation (EU) No 1022/2013 of the European Parliament and of the Council of 22 October 2013 amending Regulation (EU) No 1093/2010 establishing a European Supervisory Authority (European Banking Authority) as regards the conferral of specific tasks on the European Central Bank pursuant to Council Regulation (EU) No 1024/2013